

A bükkmakk figyelmet érdemlő olajos mag.

Mint honvéd, 1848. novemberben Pesten voltam, s ott mint kandi fizető, egyet is mást megtekintettem. Véletlenül rábotlottam egy olajgyárra, hol valami zavaros locsadékot sajtoltak, mint a moslék. Én azelőtt is, azután is mindig szép tiszta olajat láttam, s ott mindjárt gondoltam, hogy azt az olajat lehetne szép tisztán is sajtolni, valamint azután meg is próbáltam. Innen kiindulva, elmondom hogy Udvarhely- és Marosszék szomszédos falvaiban, hogy facsarják a falusi székelyek a legkedvesebb izü és leggyönyörűbb színü olajat bükkmakkból; hadd tanulja meg a ki akarja. Bizonyosan lehet a székelytől is valamit tanulni. A bükkmakkot ennél czélszerűbben nem lehet használni, minthogy igen nagy bódító erővel bír. Olajul: enni, világítani, bőrkészíteni igen hasznos, fém kenésre a faolaj mellett áll. Sertéssel kevés haszonnal lehet étetni, mert vagy halálos beteg lesz az állat tőle, mint most is próbáljuk, vagy ha ritka esetben meghízik, is, szalonnája melegben lecsepeg. Pedig némely évben annyi terem, hogy gereblyével lehet összetolni. Elmondom tehát röviden felgyűjtése és olajjá gyártása módját, azután használja a ki akarja. Tudom kerül széles hazánkban olyan ügyes gazda, ki nem restelli a székelytől tanulni, s ezzel mellőzendi a pénzen vett repczeolajat.

Legelőbb akkora lyukú kézirostát kell készíteni, melynek lyukain a makknál kisebb giz-gaz kihullhasson. Ebbe az összesepert bükkmakkot gazosan belemerjük, rostáljuk. Most az apró gaz kihull, a nagyja a karélással mind felülkerekedik, s kihányjuk. Ezt a munkát mindaddig folytatom, mig csak a sabjos makk marad rostámban. Ez az erdőn végrehajtandó. Ha 20—30 vékát gyűjtöttem, feltöltöm a palásra szellős helyre s elteritem, hogy meg ne keseredjék. Most jó az olajfacsarás.

A makkot forró sütőkemenczében úgy megszáraztom, hogy két ujjamhegye közt egy szemet szétmorzsolhassak. Ez egy befűtésnél 24 óra alatt megesik, csak el ne égjen. Ekkor lisztte kell őrlni vagy törni.

Nálunk, olajmalom hiánya miatt, az iszonyu fáradságos lábbaltörés van alkalmazva, nehéz botok segélyével, mély külükben. Most a makkliszt dagasztótekenőbe jő. Egy kis véka makklisztjéhez egy kupa lobogó forró viz öntetik, s addig gyuratik, morzsáltatik, mig fél marokkal megszorítva, a szép arany színü olaj sűrűn csepeg. Ha a viz nem elég, többet is lehet reá locsolni.

Az olajtészta jóságának ismertető jele: jó illatu, szurkos fogásu, s a gyuró kezéhez nem ragad. Ha a tészta nem bír ezen tulajdonságokkal, úgy is lesz olaj, de nem oly szép, nem oly sok, mint rendszeren, és oka a száradatlanság. Ha enni sajtolom, a ráöntendő vizet jól megsózom, mely az olajnak kedves ízt ad.

Mikor a tészta készen van, sajtókádam mekkoraságához mért mennyiségekre osztom, s adagonként teszem a piritó katlanra, melyen kevergetve addig melegitem, míg kezemet süti. Most gyorsan lemezem, kétrétü fehér durva posztóba göngyölöm, és gyorsan kiszorítom. Így kész a gyönyörű bükkmakkolaj, melynek nem kell semmi tisztítás. Főddolog a gyuráson elkezdve a serény vele való bánás, mert ha tésztául másnapra találna maradni, elveszett az olaj, egy csepp sem jó belőle; pedig egy kis véka makk két kupát ad. Pogácsájától nagyon hízik a juh és szarvasmarha, ha rákapatják.

A bükkmakkolajat bátran ajánlhatom figyelmébe minden bükk-erdős helyen lakó gazdának, a hol eddig ismeretlen, mert tudom mennyi kenőcs fog el éven át egy jóra való gazdánál.

A sajtóló készülétek között, ha nem legjobb is, de legegyszerűbb s legolcsóbb az, melyet akármely falusi ember meg tud csinálni, ha meglátja, s ékkel sebesen ütve, gyorsan szorít. Az olajtésztának pedig az a különös sajátsága van, hogy bármily erős, de lassu szorításra nem adja ki az olajat, ha sebesen nem szorítjuk.

(Székely Néplap.)

Porzolt Ádám.

Rendkívüli kor és nagyság példai némely fáknál Magyar- honban.

A nagyszombati kórház előtt álló hársfa törzsökének körülete a gyöke felett 26', onnan kezdve vékonyodik s tulajdonképi törzsének körülete 16', egyenes derekáé 12'; derekát 8 gally környezi, melyek közül mindegyik oly vastag mint az ember dereka. E hársfa legalább 600 éves, (Württembergben Neustadtban a Kaecher folyónál egy hársfa van, mely már 1226-ban nagy fa volt, törzsének körülete 33'.)

Magyar-Óvár közelében, Kiliti határban a Duna egyik réve mellett egymástól 4 ölnyire álló két nyárfa van, melyek közül a nagyobbik törzsének körülete 24' 4", átmérője 7' 9", magassága 98', törzslapjának területe 46, □'; felvágva 41 öl fát adna; a kisebbik körülete 18', átmérője 5' 8", magassága 95', törzslapjának területe

25, □'; felvágva a dorongfán kívül $22\frac{3}{7}$ ölfát adna. A két fa 2—300 éves.

Héderváron gr. Viczay kertjében egy nyárfa van, melynek vastagsága egy ölre a földtől 23' 11'', magassága 90', átmérője 7' 8'', törzslapja 46 □', famennyisége $41\frac{1}{2}$ öl.

Mocsolád (Kisbér) határában Somogyban az erdön egy bükkfa áll, melynek vastagsága 14', átmérője 4' 6'', magassága 126', törzsalapja 15,07 □', famennyisége 15 öl.

Túr határában Babod pusztán egy bükkfa áll, melynek vastagsága 16' 3'', átmérője 5' 2'', magassága 100', törzslapja 21,01 □', összes famennyisége 18 öl.

Gamás határában egy bükkfa van, melynek vastagsága 14,3', átmérője 4', 8'', magassága 96', törzslapja 6,53 □', összes famennyisége 15 öl.

Vajkán az ottani pap kertjében rendkívül nagy somfák vannak; az egyik 16' vastag; úgy vélik, hogy azt még. István király ültette.

Pécs határában a 65 holdnyi gyesztenyésben egy gesztenyefa vastagsága 4 lábnyi magasságban a földtől 18,3', magassága 48', más gesztenyefának vastagsága 13',9, magassága 60'.

A lublóí fürdő melletti erdőben 40—50 éve egy roppant fenyőfa állott, melyet három ember nem birt átkarolni. Báró Palocsay urodalmi tisztjei 1825 előtt kivágatták, derekának alsó részéből 5 öl hosszú száldarabot fűrészeltettek le, melyet azután ott kellett hagyni, mivel 12 pár ökörrel sem birták tova szállítani. E fa mikor kivágták, még egészen ép volt, átmérője 7', magassága 156'; korát 295 évre, famennyiségét 22 ölre becsülték.

Jakubján határában a „Zeleny Vreh“-en Fuchs Frigyes egy jegenyefenyűt vágatott ki, melynek átmérője 5' volt, s melyből 10 ölfát kaptak.

Sárosban Dubina határában egy 9' átmérőjű tölgy áll; ugyan-csak Sárosban Nyárs-Ardóban a templom mellett egy hársfa áll, melyet állítólag Csák Máté a 14. században ültetett.

Beregben Pudpolócznál a zdenyovai erdön egy jegenyefenyő áll, melynek átmérője 4' magasságban 7'; magassága 228' volt, de a villám beléje csapván 6 öllel megrövidítette.

Az ungvári lizskoveczi őserdőben sok kicsavart jegenyefenyő hever a földön, melyek átmérője 4—6'; magasságuk 132'.

Szarvason, Bolza gróf család régi kertjében, a Kőrös partján

egy óriás kocsányos tölgy áll, melynek az Alföldön nincs párja, s melyet azért az egész vidék ismer, Dörner azonban nem közli méreteit; ő azt véli, hogy az a Kőrös szigeteit több század előtt börtöltött tölgyesek maradványa.

H. J.

Egyesületi közlemények.

Meghívás

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére.

Az országos Erdészeti Egyesület folyó évi közgyűlését augusztus hó 6, 7, 8, 9 és 10-ik napjain Losonez városában és vidékén fogja megtartani.

Az egylet, azon céljának megfelelően, hogy hazánk erdészeti viszonyait a mennyire lehet közvetlenül önmaga által meritett forrásokból ismertesse meg, idei közgyűlési helyéül, az összes területének 32 századrészében, 238,000 holdnyi erdővel bíró Nógrádmegyét választá; s alólirottak a honi erdőbirtokosokat, a gazdasági, s más tudományos egyleteket és társulatokat az Erdészeti- egyesület minden tagját, s az erdészet és ezzel közeli rokon vadászat minden barátait, a fennirt közgyűlésre hazafiui tisztelettel és legjobb reménnyel hívják meg, ohajtván, hogy hazánk erdészeti és vadászati ügyeinek barátai abban minél számosabban vegyenek részt, hogy így az eszmék kicserélése az ismeretek és tapasztalatok közlése által a közjónak minél hasznosabb szolgálatot lehessen tenni.

Magyarországban, hol az erdők s ezek mellékajándékai a polgári jóllét egyik legfontosabb és félreismerhetlen előmozdítói lehetnek, senkinek se volna szabad azok iránt közönyösnek maradni.

A közel mult mostoha viszonyai miatt nagy mértékben megfogyott erdőtőke gyorsan sürgeti, hogy a nemzet gazdái az orvoslás módja iránt tanácskozzanak és így segélyére siessenek.

A kopár és vizmosásokkal szakgatott hegyoldalalok az okszerű erdőmivelésnek, nem csupán emlegetését de gyakorlati alkalmazását és meghonosítását követelik;

s a velünk szomszéd országok, melyek erdőgazdászatauk belterjes kifejtésében előttünk gyors léptekkel haladnak, s Europa fake-reskedelmének piaczeit mind nagyobb mértékben foglalják el, intő példával szolgálnak arra, hogy országunknak, erdőbirtokosainknak, és a közforgalomnak még számos millio jövedelmet ígérő erdeinket s